

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IV.

WARSZAWA, DNIA 30 CZERWCA 1927 R.

Nr. 12.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 105				str.
Przepisy wymiany uszkodzonych banknotów dolarowych, wydane przez ministerstwo skarbu Stanów Zjednoczo- nych	" 105		Rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości o lich- wie pieniężnej	" 106	
Posługiwanie się asygnatami kasowymi	" 106		Sprawozdanie roczne Banca d'Italia za r. 1926	" 106	
			Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach . .	" 112	

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Stanisław Pszczółkowski z Sekretariatu Dyrekcji (Biuro Ekonomiczne).

Zmarli.

Stefan Izdebski z Oddziału Głównego w Warszawie.

Przepisy wymiany uszkodzonych banknotów dolarowych, wydane przez ministerstwo skarbu Stanów Zjednoczonych.

(Dział XII Spisu Okólników).

W związku z notatkami, zamieszczonemi w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 5 z 14 marca 1925 r. „Określenie destruktywów biletów dolarowych, nadających się do wymiany”, Nr. 17 z 15 września 1925 r. „Nowa wartość kursowa destruktywów dolarowych”, Nr. 20 z 31 października 1925 r. „Wyjaśnienie, dotyczące obliczania wypłaty równowartości za destrukty dolarowe” oraz Nr. 15 z 14 sierpnia 1926 r. „Skup destruktywów dolarowych”, podaje się dla orientacji Oddziałów wyciąg z przepisów ministerstwa skarbu Stanów Zjednoczonych w sprawie wymiany banknotów, a mianowicie paragrafy, dotyczące wymiany uszkodzonych.

„§ 9. Bilety państwowe Stanów Zjednoczonych, bilety skarbowe z r. 1890, bilety zdawkowe, certyfikaty złote i srebrne, i bilety banków narodowych — o ile są uszkodzone w ten sposób, że pozostaje mniej niż $\frac{3}{5}$, lecz więcej niż $\frac{2}{5}$ pierwotnych rozmiarów — przyjmowane są do wymiany przez skarbnika w stosunku połowy wartości nominalnej banknotów lub certyfikatów. Części banknotów, które nie są większe niż $\frac{2}{5}$, nie są przyjmowane do wymiany bez zaświadczenia, wymaganego w § 10.

§ 10. Części mniejsze niż $\frac{3}{5}$ są przyjmowane do wymiany według wartości nominalnej, o ile przedłożone zostanie zaświadczenie przez właściciela, lub inną osobę, której wiadomo, że brakujące części zostały całkowicie zniszczone. W świadectwie tem winna być podana przyczyna zniszczenia i sposób, w jaki ono zostało dokonane. Świadectwo to musi być podpisane i poparte przysięgą, złożoną przed odpowiednim urzędnikiem, który winien przyłożyć oficjalną pieczęć. Ponadto świadectwo to musi być zaopatrzone w zaświadczenie moralności osoby składającej zeznanie, wydane przez wyżej wymienionego urzędnika, lub też inną osobę, używającą oficjalnej pieczęci. Podpisy, uczynione znakiem krzyża, muszą być poświadczone przez dwie osoby, umiejące pisać, które winny podać miejsce swego zamieszkania. Przy wypełnianiu tych przepisów skarbnik będzie miał na względzie ochronę państwa przed nadużyciami. Części banknotów, za które nie może być wypłacony odpowiedni ekwiwalent, będą zwracane. Rząd nie dostarcza blankietów dla wyżej wymienionych świadectw, ani nie płaci odszkodowania za banknoty całkowicie zniszczone”.

Treść powyższych dwu paragrafów winna stanowić dla Oddziałów wytyczną przy skupie destruktywów banknotów dolarowych i przy informowaniu klientów.

Posługiwanie się asygnatami kasowymi.

(Dział I Spisu Okólników).

Przy wpłatach i wypłatach wystawiają Oddziały asygnaty kasowe mimo, że w odnośnych dowodach kasowych, przechowywanych po załatwieniu w skarbcu lub w aktach Oddziału, odnotowywane są dokładnie kwoty i bliższe szczegóły, dotyczące danej operacji. Wypisywanie asygnat w takich wypadkach zabiera wiele czasu i bynajmniej nie ułatwia kontroli kasowej, lecz przeciwnie utrudnia ją wskutek stwarzania znacznej ilości dodatkowych załączników kasowych. Ponieważ do kasy oddaje się zawsze odpowiedni dowód, na zasadzie którego przyjmowane są wpłaty lub uskuteczniane wypłaty, niepotrzebnem jest dołączanie asygnat, zwłaszcza, że kasjer, obznajmiony ze sposobem przeprowadzania operacji bankowych, wie dokładnie, pod jakim tytułem ma zapisać daną pozycję w swej podręcznej księdze kasowej. Zbyteczne zatem jest posługiwanie się asygnatami w obrocie żyrowym, przy dyskoncie weksli, pożyczkach terminowych, przekazach bankowych, poleceniach wypłat oraz przy wypłacie pensji, kuponów, zainkasowanych dokumentów inkasowych i t. p. Również niewłaściwem jest wystawianie asygnat przy księgowaniu pozycji memoriałowych, ponieważ do tego celu przeznaczone są specjalne kartki przelewowe (form. Nr. 282-białe i Nr. 283-czerwone) w blokach. O ile Oddział nie posiada jeszcze tych formularzy, winien zażądać nadesłania ich z Wydziału Administracyjnego.

Używanie asygnat uzasadnione jest natomiast przy skupie i sprzedaży dewiz, walut, złota i srebra, papierów procentowych, przy zwrocie mylnie zaliczonej prowizji, wpłacie należności za druki, formularze i t. d., t. j. dla takich operacji kasowych, przy których niema dowodu dokonanego obrachunku, przyczem asygnaty mogą być opatrywane tylko skrótami podpisów załatwiających urzędników.

Nadmienia się przytem, że podstawę do uzgodnienia kasy stanowią primanoty, w których winna być uwidaczniana każda pozycja przychodowa, względnie rozchodowa, bezpośrednio po załatwieniu klienta, lecz jeszcze przed uskuteczeniem wpłaty lub wypłaty.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości o lichwie pieniężnej.

(Dział IV Spisu Okólników).

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr. 53 z 15 czerwca 1927 r. ogłoszono rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 30 maja 1927 r., zmieniające §§ 2 i 3 rozporządzenia Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 7 września 1926 r. o lichwie pieniężnej w tym kierunku, że korzyści majątkowe, osiągane przy operacjach kredytowych przez przedsiębiorstwa, trudniące się czynnościami bankowymi, nie mogą przekraczać 12% w stosunku rocznym. Równocześnie ustalono datę 15 lipca 1927 r. jako ostateczny termin pobierania korzyści majątkowych z umów o pożyczki pieniężne, zawartych przed dniem wejścia w życie nowego rozporządzenia. Reszta przepisów o lichwie pieniężnej pozostaje bez zmiany.

Omawiane rozporządzenie obowiązuje od 15 czerwca 1927 r. i uchyla rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 9 kwietnia 1927 r. Wobec powyższego staje się nieaktualna analogiczna notatka w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 9 z 14 maja 1927 r., str. 82.

Sprawozdanie roczne Banca d'Italia za r. 1926.

W roku 1926 Włochy postawiły sobie za cel w zakresie życia gospodarczego: utrzymanie równowagi budżetu państwowego, uregulowanie publicznego długu wewnętrznego, uzdrowienie drogą deflacji obiegu pieniężnego, (który uległ nadmiernej ekspansji) i przeprowadzenie reformy bankowej.

Budżet państwa w roku skarbowym 1922/23 zamknął się deficytem w sumie około 3 miliardów, który przy końcu roku 1923/24 zredukowany został do 418 milj. lirów. W roku następnym 1924/5 finanse państwa uległy znacznej poprawie: rok skarbowy zamknięty został nadwyżką w sumie 417 milj. lirów. Rezultaty roku skarbowego 1925/26 były jeszcze bardziej pomyślne, gdyż nadwyżka dochodów wynosiła 2.268 milj. W pierwszych ośmiu miesiącach bieżącego roku skarbowego 1926/27 nadwyżka budżetowa wynosiła 237 milj. lirów wobec 126 milj. preliminowanych. Należy przytem wziąć pod uwagę, że wydatki budżetowe tego okresu obejmują także pozycje wydatków nadzwyczajnych, a mianowicie: 166.7 milj., przeznaczonych na budowę kolei żelaznych (czyli wydatek o charakterze inwestycyjnym) i 333.3 milj. (t. j. $\frac{2}{3}$ sumy 500 milj. preliminowanej na dalsze umorzenie długu skarbu względem instytucji emisyjnej). Faktycznie więc nadwyżka dochodów budżetowych nad wydatkami wynosiła w tym okresie nie 237 milj. lecz o 500 milj. więcej (166.7 + 333.3) t. j. 737 milj. lirów.

Wewnętrzny dług publiczny Włoch, (który został już skonsolidowany) uległ w ciągu roku sprawozdawczego zmniejszeniu o 7 miliardów lirów. Wynosił on bowiem 31.XII 1926 r. 84.485 milj. lirów, wobec 91.536 milj. przy końcu roku 1925, o ile nie uwzględnia się wyników nowej pożyczki wewnętrznej t. zw. pożyczki „Littorio“.

Na mocy bowiem dekretu królewskiego z dnia 6-go listopada 1926 r. i dekretu ministerjalnego z 15-go tegoż miesiąca wypuszczona została nowa 5% pożyczka wewnętrzna po kursie 87.50, płatna w roku 1936. (t. zw. pożyczka „Littorio“ dla „obrony kursu waluty włoskiej“). Banca d'Italia przystąpiła do subskrypcji tej pożyczki na nominalną sumę 50 milj. lirów. Subskrypcja publiczna, w której oprócz urzędników państwowych wzięły udział najszerze warstwy społeczeństwa, została przeprowadzona z wielkiem powodzeniem. Według danych, otrzymanych przez Dyрекcję Banca d'Italia, subskrypcja w kraju i kolonjach wynosiła 3 miliardy, 241 milj. lirów, podczas gdy subskrypcja dokonana zagranicą oceniana jest na przeszło 200 milj. lirów.

Zagraniczny dług wojenny rządu włoskiego względem Stanów Zjednoczonych, skonsolidowany umową waszyngtońską, wynosi 2.042 milj. dolarów, a dług względem Anglii, skonsolidowany umową londyńską — 276.750 tysięcy funtów szterlingów. Długi powyższe, wynoszące razem około 17.5 miliardów lirów złotych umarzalne są w ciągu 62 lat. Na poczet tego długu Włochy zapłaciły już 177.2 milj. lirów złotych.

Oprócz wyżej wymienionych długów zagranicznych t. zw. wojennych, rząd włoski posiada jeszcze dług powojenny względem Stanów Zjednoczonych z tytułu pożyczki, zaciągniętej u Morgana w sumie 100 milionów dolarów. Spłata tej pożyczki wraz z procentami przedstawia sumę 546 milj. lirów złotych. Pożyczka ta winna być umorzona do r. 1951.

Handel zagraniczny wykazał w roku sprawozdawczym w porównaniu do roku poprzedniego pewną poprawę: (w milj. lirów obiegowych)

Rok	1925	1926	Różnica
Przywóz	26.201	25.871	— 330
Wywóz	18.274	18.671	+ 397
Deficyt	7.927	7.200	— 727

Z powyższego widać, że, jakkolwiek saldo bilansu handlowego było w r. 1926 podobnie jak i w roku 1925 ujemne, to jednak uległo ono zmniejszeniu. Zmniejszenie się deficytu za okres całoroczny o 727 milj. (t. j. o 9.2%) zostało osiągnięte nie tylko dzięki ograniczeniu przywozu, lecz także wskutek zwiększenia wywozu. Obroty ogólne utrzymały się w roku sprawozdawczym mniej więcej na poziomie roku poprzedniego.

Według obliczeń profesora Giorgio Mortara, pomimo ujemnego salda bilansu handlowego, bilans płatniczy Włoch w roku sprawozdawczym, podobnie jak i w roku 1925, był zrównoważony (dzięki dopływowi kapitałów z zagranicy, które w r. ub. przekroczyły 100 milj. dolarów). Należy przytem podkreślić, że Włochy mają poważne wypłaty na zagranicę nie tylko z powodu ujemnego salda bilansu handlowego, ale także z tytułu rat amortyzacyjnych długów wojennych. Jak wspomniano powyżej,

rata amortyzacyjna, która w r. ub. wynosiła 177.2 milj. lirów złotych, w r. 1927 wynosić będzie 171 milionów, w r. 1928 — 174 milionów, a w r. 1929 i 1930 — 177 milionów.

Sytuacja walutowa w roku sprawozdawczym kształtowała się podobnie, jak w roku poprzednim. Do połowy sierpnia kursy walut zagranicznych miały tendencję zwyżkową, przyczem w ostatniej fazie tendencja ta występowała intensywniej, niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W następnych miesiącach dzięki energicznej polityce rządu nastąpiło odwrócenie się tendencji. W poniższej tabeli przedstawiony jest kurs lira według notowań giełdy w New-Yorku w porównaniu do innych walut, należących dawniej do unji łacińskiej:

Koniec miesiąca	Dolarów za 100 lirów włoskich	Dolarów za 100 franków fr.	Dolarów za 100 fr. belg.	Dolarów za 100 belgów	Dolarów za 100 fr. szwajc.
Grudzień 1924	4.25	5.43	4.99	—	19.48
„ 1925	4.04	3.75	4.52	—	19.33
Styczeń 1926	4.03	3.78	4.55	—	19.28
Lipiec „	3.23	2.43	2.54	—	19.34
Styczeń 1927	4.28	3.94	—	13.91	19.26
Luty „	4.38	3.91	—	13.90	19.23
Marzec „	4.56	3.91	—	13.90	19.24
Kwiecień „	5.02	3.92	—	13.90	—
Maj „	5.40	3.92	—	13.90	—
Kurs parytetowy	19.30	19.30	19.30	13.90	19.30

Okazuje się, że kurs lira włoskiego kształtował się w latach ubiegłych podobnie jak kurs franka francuskiego i belgijskiego¹⁾ (lipiec był miesiącem największej depresji dla tych walut), wykazując jednak daleko słabsze od tych walut fluktuacje. W roku bieżącym lir włoski wyemancypował się z pod wpływu powyższych walut i w ciągu pięciu pierwszych miesięcy 1927 roku wykazywał niezmiennie tendencję zwyżkową.

W związku z sytuacją walutową wskaźnik cen przechodził następujące fazy:

MIESIĄC	Wskaźnik cen hurtowych 1913 = 100			W ł o c h y
	Stany Zjednoczone	W ł o c h y		Wskaźnik cen detalicznych
		Wskaźnik nominalny	Wskaźnik złoty	1913 = 100
1926				
Styczeń	156	658.9	137.9	658.3
Luty	155	654.7	136.7	648.9
Marzec	152	640.3	133.4	635.5
Kwiecień	151	636.4	132.7	633.3
Maj	152	642.9	128.5	642.8
Czerwiec	152	654.1	123.6	647.0
Lipiec	151	676.7	116.6	645.2
Sierpień	149	691.3	117.9	647.6
Wrzesień	150	682.8	128.3	655.8
Październik	150	654.6	140.1	661.7
Listopad	148	641.4	139.5	654.7
Grudzień	147	618.6	141.8	622.4

¹⁾ Poczynając od października 1926 r., t. j. od czasu przeprowadzenia reformy monetarnej w Belgii, giełdy zagraniczne notują tylko kurs nowej waluty belgijskiej, t. j. belga równego 5 frankom.

Podczas gdy wskaźnik cen hurtowych w Stanach Zjednoczonych obniżył się w roku sprawozdawczym o 9 punktów, złoty wskaźnik cen hurtowych we Włoszech (t. j. wskaźnik cen, wyrażonych w lirach złotych), który znajdował się na początku roku poniżej poziomu światowego, w drugiej połowie roku w związku ze wzrostem kursu lira wykazywał tendencję zwykłą, nie osiągając jednak jeszcze przy końcu roku poziomu cen światowych. Natomiast nominalny wskaźnik cen zarówno hurtowych jak i detalicznych, t. j. wskaźnik cen wyrażonych w lirach obiegowych, pod koniec roku ubiegłego znacznie się obniżył.

Dla ułatwienia polityki deflacyjnej rządu, mającej na celu podniesienie kursu lira włoskiego, przeprowadzono z dniem 1-go lipca unifikację emisji biletów bankowych. Prawo emisji biletów bankowych oprócz Banca d'Italia przysługiwało dawniej jeszcze dwom bankom południowym: Banco di Napoli i Banco di Sicilia. Poczynając od 1-go lipca 1926 r. Banca d'Italia posiada wyłączny przywilej emisji biletów bankowych, a ponieważ emisje biletów wyżej wymienionych banków i ich rezerwy zostały instytucji tej przekazane, posiada ona obecnie faktyczną możliwość regulowania obiegu pieniężnego we Włoszech (emisja skarbową w stosunku do całkowitego obiegu odgrywa w tym kraju rolę nieznaczną). Po przeprowadzeniu tej reformy bilans Banca d'Italia w dn. 10-go lipca przedstawiał się, jak następuje: (w milj. lirów)

	30. VI. 1926	10. VII. 1926		
	Banca d'Italia	Banca d'Italia	Przekazane przez banki południowe	R A Z E M
Rezerwy kruszcowo-walutowe w lirach złotych	1.634	1.634	310	1.944
Obieg biletów bankowych	14.099	14.273	3.782	18.055
„ na rzecz skarbu	5.240	5.240	1.489	6.729
„ „ potrzeby gospodarcze	8.859	9.032	2.293	11.325

Z powyższego widać, że całkowite zadłużenie skarbu w instytucji emisyjnej z tytułu pożyczek, zaciągniętych w Banca d'Italia i w obu bankach południowych, wynosiło 10-go lipca 6.729 milj. lirów.

Po przeprowadzeniu unifikacji emisji prawnych środków płatniczych we Włoszech, rząd mógł przystąpić do zrealizowania planu systematycznej deflacji, celem poprawy kursu lira. W tym celu dekretem królewskim z dn. 7-go września 1926 r. postanowiono:

- 1) umorzyć część długu skarbu w instytucji emisyjnej, powstałego wskutek nadmiernych pożyczek zaciąganych przez skarb w okresie wojennym i powojennym,
- 2) zwiększyć pokrycie kruszcowo-walutowe obiegu biletów,
- 3) ustanowić kontyngent emisji biletów na potrzeby gospodarcze,
- 4) zredukować emisję biletów skarbowych.

Na mocy art. 1 powyższego dekretu skarb zobowiązał się do stopniowego umarzania swego długu względem banku. Pierwsza redukcja tego długu została uzyskana dzięki przekazaniu przez skarb bankowi sumy 90 milj. dolarów (z których 70 milj. pochodziło z pożyczki Morgana, a 20 milionów z innych źródeł skarbu), przedstawiającej równowartość 2.500 milionów lirów obiegowych. W ten sposób z wyżej wymienionych 6.279 milj. lirów zadłużenie skarbu na 20-go września r. ub. obniżyło się do 4.229 milj. lirów. Ponadto skarb zobowiązał się zamieszczać corocznie w swym budżecie, poczynając od roku skarbowego 1926/27, sumę 500 milionów dla dalszego umorzenia tego długu.

Przekazane bankowi dolary w sumie 90 milj., przedstawiające równowartość 463.9 milj. lirów złotych, przyczyniły się z drugiej strony do powiększenia rezerw kruszcowo-walutowych banku, a więc tem samem punkt 2) programu rządowego został wypełniony.

Art. 3 powyższego dekretu królewskiego ustala kontyngent emisji biletów na potrzeby gospodarcze. Emisja to nie powinna przekraczać 7 miliardów, a dla obliczenia jej należy z całkowitego obiegu biletów bankowych potrącić: emisję biletów na rzecz skarbu (t. j. zadłużenie skarbu w banku), sumę przedstawiającą równowartość 90 milionów dolarów, kredyty udzielone instytucji kredytowej „Sezione Autonoma” (obecnie w stanie likwidacji) i obieg biletów, przedstawiający równowartość rezerw kruszcowo-walutowych, przekazanych bankowi przez dwa banki południowe. Według stanu z dn. 31. XII. 1926 emisja biletów na potrzeby gospodarcze przedstawiała się jak następuje: (W milj. lirów)

Obieg biletów bankowych ogółem	18.340.1
Emisja biletów na rzecz skarbu	4.229.4
Kredyty udzielone „Sezione Autonoma”	3.968.1
Równowartość 90 milionów dolarów	2.500.0
Obieg biletów, przedstawiających równo- wartość rezerw, przekazanych przez Banco di Napoli i Banco di Sicilia	1.490.4
Razem	12.187.9
Obieg na potrzeby gospodarcze	6.152.2
Niewykorzystane prawo emisji	847.8

Z powyższego widać, że w dn. 31.XII.1926 r. kontyngent biletów na potrzeby gospodarcze, wynoszący 7 miliardów, nie został przekroczony.

Wreszcie celem uregulowania sprawy emisji skarbowej postanowiono wycofać całkowicie z obiegu bilety skarbowe, opiewające na 25 lirów w ogólnej sumie 400 milj. lirów, a bilety 5-cio i 10-cio lirowe, wypuszczone na sumę 1.700 milj. lirów zastąpić przez odpowiednie monety srebrne. Na wybicie tych monet srebrnych zużyte zostaną stare monety srebrne, opiewające na 1 i 2 liry, wycofane z obiegu i znajdujące się w skarbcu rządowym.

W okresie od 1-go stycznia do 31 grudnia 1926 r. emisja skarbowa zredukowana została z 2.100 do 1.793 milj. lirów. Ponieważ obieg biletów bankowych wynosił 31. XII. 1926 r. 18.340 milj., emisja skarbowa stanowiła w owym czasie mniej niż 10% emisji bankowej.

Wobec tego, że obieg biletów przejęty od banków południowych, od dnia 30 czerwca 1926 r. pozostał bez zmiany (wynosił on jak już wspomniano powyżej 3.782 milj. lirów) Banca d'Italia, omawiając w swym rocznym sprawozdaniu obieg biletów, uwzględnia tylko zmiany, jakie zaszły w obiegu biletów, wypuszczonych przez samą instytucję a mianowicie:

obieg biletów Banca d'Italia wynosił w r. 1926 średnio	14.272 milj. lirów
t. j. w porównaniu do przeciętnej rocznej sumy z r. 1925	14.440 „ „
wyказał przeciętnie zmniejszenie o	168 milj. lirów.

Na podstawie dekadowych bilansów Banca d'Italia główne etapy deflacji obiegu pieniężnego w pierwszych czterech miesiącach r. b. przedstawiają się jak następuje:

(W milj. lirów)

Główne pozycje bilansowe	31/I	29/II	30/III	30/IV
Rezerwy ogółem:	2.514	2.582	2.613	2.749
a) kruszec (złoto i srebro)	1.250	1.251	1.250	1.256
b) waluty i dewizy	1.264	1.331	1.362	1.493
Dyskonto	5.469	5.582	5.449	5.496
Obieg biletów ogółem:	17.997	17.817	17.675	17.578
a) na rzecz skarbu	4.229	4.220	4.229	4.229
b) na potrzeby gospodarcze ¹⁾	13.768	13.588	13.446	13.349
Fundusze obce	2.732	2.433	2.374	2.186

Z powyższego widać, że tempo deflacji we Włoszech jest bardzo umiarkowane. Ciężkie położenie niektórych gałęzi przemysłu w roku ubiegłym przypisać należy nie umiarkowanej deflacji, lecz faktowi nieustabilizowania się sytuacji walutowej tak we Włoszech jak i w innych państwach łacińskich.

Rok 1926 był dla Banca d'Italia okresem ożywionej działalności i wzmocnienia położenia finansowego. W poniższej tablicy uwidoczniiony jest wzrost rezerw banku w ostatnich ośmiu latach i zmiany, jakim ulegało pokrycie kruszcowo-walutowe obiegu (w milj. lirów złotych):

¹⁾ Dla uzyskania jednak istotnej sumy obiegu, przeznaczonego na potrzeby gospodarcze (którego kontyngent nie może przekroczyć 7 miliardów), należy od całkowitego obiegu pieniężnego, oprócz zadłużenia skarbu, potrącić jeszcze pozycje, wymienione w górnych wierszach tej strony.

	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Kruszec	880	894	924	960	961	974	977	1.249
Waluty zagr.	777	791	694	711	510	490	710	1.229
	1.657	1.685	1.618	1.671	1.471	1.464	1.687	2.478
Pokrycie obiegu w %	25.91	18.53	18.39	20.45	19.91	16.55	16.50	16.71

Wynika z tego, że pokrycie obiegu w ostatnich latach obniżyło się nominalnie do 16%, faktycznie jednak jest wyższe, jeśli uwzględni się, że rezerwy obliczane są w lirach złotych, podczas gdy obieg podawany jest w zdewaluowanych lirach obiegowych.

Rok ubiegły zaznaczył się również zwiększeniem wpływów Banca d'Italia w stosunku do innych instytucji kredytowych. Na mocy dekretu z d. 7 września bank uzyskał prawo nadzoru nad instytucjami bankowymi, przyjmującymi wkłady. Poprzednio pod nadzorem Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego (Ministerio dell'economia) znajdowały się tylko kasy oszczędności, Monti di pietà i pewne specjalne instytucje kredytowe. Natomiast wszystkie inne instytucje, przyjmujące wkłady, nie podlegały tej kontroli. Obecnie wyżej wymieniony dekret nakłada obowiązek na wszystkie instytucje kredytowe do rejestrowania się w ministerstwie skarbu, bez zezwolenia którego, wydawanego w porozumieniu z instytucją emisyjną, t. j. Banca d'Italia, żadna nowa instytucja, lub też oddział instytucji już istniejącej, nie może być utworzony. Fuzje dwóch instytucji kredytowych uzależnione są także od uprzedniej zgody ministerstwa i banku.

Celem powiększenia funduszy własnych instytucji kredytowych postanowiono, aby — poczynając od roku 1926 — część zysku rocznego nie mniej niż $\frac{1}{10}$ była przeznaczana na fundusz zapasowy, dopóki nie osiągnie on 40% kapitału zakładowego. Norma ta nie obowiązuje kas oszczędności i Monti di pietà, które na mocy następnego dekretu z d. 10 lutego 1927 r. winny przeznaczać corocznie $\frac{7}{10}$ zysku netto na fundusz zapasowy, póki nie osiągnie on $\frac{1}{10}$ wszystkich wkładów.

W konsekwencji dekretu z 7 września, wszystkie instytucje kredytowe, które nie podlegały dawniej nadzorowi Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego, a stanowiące większość instytucji kredytowych, zostały obecnie poddane kontroli Banca d'Italia (stało się to na wyraźne żądanie sfer bankowych, aby kontrola ta sprawowana była przez instytucję emisyjną, a nie przez urzędy państwowe), która to instytucja postanowiła korzystać ze swego prawa z całą oględnością, jakiej wymaga to zadanie. W tym celu utworzony został przy Banca d'Italia Urząd kontroli nad instytucjami kredytowymi (Ufficio di vigilanza su le aziende di credito). Nowe przepisy bankowe wyszczególnione są w dekreście z d. 6 listopada 1926 r. Dekret ten określa: a) minimalny kapitał, jaki winny posiadać nowo-utworzone instytucje kredytowe, b) stosunek, jaki powinien istnieć między funduszami własnymi instytucji a ogólną sumą wkładów, c) maksymalny kredyt, jaki może otrzymać jeden klient w stosunku do posiadanego majątku. Nowe zarządzenia, które nie są zbyt rygorystyczne, miały przedewszystkiem na celu zabezpieczenie wkładów oszczędnościowych narodu włoskiego.

W roku sprawozdawczym bank brał udział w dwóch ważniejszych operacjach zagranicznych. Podobnie jak i inne banki emisyjne bank otworzył kredyt Narodowemu Bankowi Belgijskiemu, co było wyrazem współpracy ważniejszych banków emisyjnych celem ustabilizowania waluty belgijskiej. Kredyt ten w Banca d'Italia wynosił 10 milj. lirów złotych, t. j. 1.930 tys. dolarów. Łączny kredyt Banku Belgijskiego we wszystkich bankach emisyjnych wynosi 42 milj. dolarów.

Drugą ważną operacją zagraniczną było udzielenie pożyczki rządowi bułgarskiemu. Rząd bułgarski przy pomocy Ligi Narodów wypuścił pożyczkę w sumie 2.900 tys. funtów szterlingów, z których 2.250 tys. przeznaczone są na pomoc dla uchodźców bułgarskich, a reszta na umorzenie obligacji skarbowych, wypuszczonych we Francji w roku 1912 i 1913. Pożyczka bułgarska wypuszczona w dolarach i funtach szterlingach umieszczona była na rynku europejskim i amerykańskim.

W emisji europejskiej pożyczki bułgarskiej, przynoszącej 7% rocznie i płatnej po 40 latach, oprócz Anglii brały także udział Szwajcaria, Holandia i Włochy. Udział konsorcjum banków włoskich w konsekwencji umowy między Banca d'Italia a rządem bułgarskim wynosił 150.000 funtów szterlingów.

Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach.

PAŃSTWA	R o k 1 9 2 7			Data ostatniej zmiany
	Kwiecień	Maj	Czerwiec	
Holandja	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	2. 10. 1925.
Szwajcaria	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	22. 10. 1925.
St. Zjednoczone	4	4	4	13. 8. 1926.
Szwecja	4	4	4 3 $\frac{1}{2}$	21. 4. 1927. <i>5. 8. 1927. 15. 275</i>
Norwegja.	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	27. 10. 1926.
Anglja.	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	21. 4. 1927.
Hiszpanja	5	5	5	29. 3. 1923.
Indje	5	5	5	21. 5. 1926.
Danja	5	5	5	24. 6. 1926.
Czechosłowacja	5	5	5	8. 3. 1927.
Francja	5	5	5	14. 4. 1927.
Belgja	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5	22. 6. 1927.
Japonja	5,84	5,84	5,84	9. 3. 1927.
W. M. Gdańsk.	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	6	18. 6. 1927.
Niemcy	5	5	6	10. 6. 1927.
Jugosławja	6	6	6	23. 6. 1927.
Rumunja	6	6	6	4. 9. 1920.
Węgry	6	6	6	28. 6. 1926.
Austria	6	6	6	4. 2. 1927.
Finlandja	7	7	7 6 $\frac{1}{2}$	22. 3. 1927. <i>10. 8. 1927. 15.</i>
Litwa	7	7	7	10. 2. 1925.
Łotwa	7	7	7	1. 1. 1927.
Włochy	7	7	7	18. 6. 1925.
Portugalja	8	8	8	29. 7. 1926.
Polska.	8 $\frac{1}{2}$	8	8	13. 5. 1927.
Grecja.	10	10	10	1. 8. 1925.
Bułgarja	10	10	10	16. 8. 1924.
Rosja	10	10	10	1. 7. 1922.